

Stämmotal 2016

OBS! Det talade ordet gäller

INTROFILM av stämmobilden "Tillsammans får vi landet att växa" (30 sek) Du äntrar scen.

BILD (LRF-klövern)

Välkomna till 2016 år Riksförbundsstämma i Lantbrukarnas Riksförbund! Idag är det examensdag för mig och förbundsstyrelsen. Vi har varit välkammade och finklädde sen kl. 9 och ivriga att komma igång. Och nu äntligen kan vi starta.

De två senaste åren har jag inte hållit något stämmotal utan blivit intervjuad av Erik Blix. Ni som är återkommande fullmäktiga kanske minns det. I år vill jag istället försöka mig på att säga några ord så här i inledningen av stämman. Det är så mycket jag skulle vilja dela med er och så mycket som jag som förbundsordförande får vara med om under ett år som jag önskar att jag kunde förmedla. Så var ska jag börja?

GUD

(BILD som zoomar ut på världen)

Det här kan vara en lämplig början. Visst är världen vacker?! Här bor vi allihop! Och vi blir hela tiden fler och fler. Dessutom är det så att allt fler får det allt bättre, samtidigt som planeten jordens gränser utmanas i allt högre grad. Det enda hållbara sättet att fylla på resurserna på klotet är genom fotosyntesen. Många säger sig äga frågeställningarna kring utmaningarna – men faktum är att vi bönder äger svaren. Jag återkommer till det.

Först vill jag prata om tre megatrender.

(BILD) Globaliseringen: Världens länder knyts närmare varandra. Man handlar och investerar över gränser. Kapital flödar mellan världsdelar. Information och teknologi byts mellan kontinenter. Men det kan även handla om mjukare begrepp och värden som kultur, miljö och attityder. Globaliseringen blir särskilt tydlig när det kommer till den marknadskris som till exempel mjölksektorn befinner sig i. Själva grundorsaken är ju en obalans i efterfrågan och utbud, och i den globaliserade värld vi lever går det svallvågor genom hela marknaden världen över när tex Ryssland stänger gränserna eller när Kina importerar mindre än prognoserna indikerat. Det slår brutalt på gårdsnivå hos våra medlemmar.

Vi kan se EUs långa rad av handelsförhandlingar med olika länder och världsdelar som ett sätt att försöka bemästra globaliseringen. En alldeles särskilt viktig förhandling som pågår just nu är den om ett handelsavtal mellan EU och USA, det så kallade TTIP. Här finns både möjligheter och utmaningar.

EU är världens största exportör av livsmedel och därför beroende av en väl fungerande handel, inte minst är det viktigt för jordbruket i ett importvant land som Sverige. Ett bra avtal med USA skulle vara bra för exporten. Samtidigt är det så att USAs produktionsmetoder och konkurrenskraft i att producera jordbruksråvara utmanar. Därför är en viktig TTIP-utmaning att se till att de europeiska förhandlingarna fortsätter att stå upp för det svenska och europeiska jordbrukets regler och produktionsmetoder.

Tyvärr ser vi också ett EU i kris, med flyktingströmmar som orsakar rejäla slitningar mellan länder och som gör att flera länder inte visar sig från sin bästa sida. När en sån här viktig fråga istället borde ena unionen, när man borde se sitt ansvar och inte minst de möjligheter det kan ge i ett längre perspektiv.

Vi ser också oro inom Europas gränser och ifrågasättanden på sina håll av EU-projektet som sådant. Storbritannien till exempel, med sin folkomröstning. Vi runt omkring tycker ju så klart att de ska vara kvar, till och med USA:s president Barak Obama har uppmanat britterna att fatta ett sansat beslut. Jag träffade min kollega i brittiska NFU, National Farmers Union, nyligen och då berättade han att 93 procent av de förtroendevalda i hans organisation är FÖR att stanna i EU. 93 procent! Vi bönder vet helt enkelt lite bättre, vi går före och tar ansvar.

Det var några ord om världen och globaliseringen. Nästa megatrend är urbaniseringen.

(BILD) Urbaniseringen: Att människor flyttar till städerna har skett så länge städer funnits. I staden samlas människor med kunskap, vilja och kapital. När de möts skapas ekonomisk tillväxt och utveckling. Frågan är vad som kommer att ske i framtiden. När en busslast med människor landar i Stockholm, varje dag, när storstäder i länder som Bangladesh, Indien och Nigeria nästan kollapsar på grund av den stora inflyttningen – vad händer när smärtgränsen är nådd? Trafikstockningar, svårigheter att skaffa bostad. Miljöproblem. Svårigheter att föda befolkningen och ta hand om soporna.

På landsbygden pågår en annan typ av tillväxt, mer biologisk och en annan typ av utveckling och ibland tyvärr avveckling. Och samtidigt ser vi, om vi tittar i vårt eget land, den ökande medvetenheten bland konsumenter, en vilja att köpa svenska livsmedel, drömmen om ett annat liv än det stressade storstadslivet. Jag tror att pendeln kommer att svänga! Landsbygden kommer att bli allt viktigare, kunskapen om hur man brukar naturkapitalet, alltså jorden och skogen, utan att förbruka det kommer att öka i värde. Det är en kunskap vi har i huvudet – och i händerna. Och det ömsesidiga beroendet mellan stad och land kommer att bli tydligare för fler.

(BILD) Digitalisering: En tredje stor trend är digitaliseringen. När det gäller den så ser jag nästan enbart fördelar med denna trend. Historien om städning av herrtoaletter. Vad det här handlar om är ju naturligtvis att vi effektiviserar vårt samhälle, vi skapar genvägar, vi lär oss att snabba upp processer. Det här tjänar både klimatet och ekonomin på. Och det är en stor fördel inte minst inom det gröna näringslivet. Biologi och teknik, rätt använd, är oerhört potent.

(BILD) Glob: Det var tre megatrender: Globalisering, Urbanisering och Digitalisering. Lätta att komma ihåg, svårare att hantera. Inga jämförelser i övrigt.

Villkoren på våra företag och verkligheten för en intresse- och företagarorganisation påverkas inte bara av megatrender, utan också utav mer närliggande skeenden.

POLITISKT LÄGE (BILD RIKSDAGEN)

Om vi tittar i vår omedelbara politiska närhet, Sveriges riksdag och regering, så är det minst sagt skakigt, och vi har ett parlamentariskt läge just precis nu som innebär en mycket svag S-MP regering. Jag säger medvetet just nu. För hur det ser ut imorgon, ja det vet nog bara Stefan Löfven och hans närmaste. Vi skulle ha haft näringsminister Mikael Damberg på besök här idag efter lunch. Men han tackade nej med mycket kort varsel. Att en stundande regeringsombildning är orsaken är väl ingen

direkt högoddsare. Och belyser alltför tydligt vilket svårt politiskt landskap LRF som lobbyorganisation har att navigera i. Vilket också har gjort det mer tungjobbat.

Svaga politiker ger starka myndigheter. Allt oftare ser vi hur myndigheter och till och med enskilda tjänstemän tolkar och tillämpar direktiv och lagar efter eget huvud. Vi upplever också i allra högsta grad konsekvenserna av detta.

LIVSMEDELSSTRATEGIN (BILD TRÖSKA)

En av de viktigaste politiska frågorna just nu är den om livsmedelsstrategin. ATT den är på gång är ingenting annat än ett stort erkännande för LRFs arbete, det här är ju en fråga som LRF drivit och som präglat oss de senaste fem åren. Men. Det är ju faktiskt INNEHÅLLET som blir helt avgörande för om den kommer att vara värd namnet eller inte.

Vi har höga förväntningar i hela organisationen. Det har landsbygdsminister Sven-Erik Bucht fått höra av mig under de möten vi haft under året. Men också av er, när han rest runt i landet på den regionala turnén för livsmedelsstrategin. Här har vi alla jobbat tillsammans, sida vid sida. Och det vill jag verkligen uttrycka min uppskattning för!

LRF är ett strategiskt viktigt intresse för regering och riksdag. Att vi blir nöjda med strategin och kan ställa oss bakom den borde vara viktigt för dem. Det är ju ändå på våra gårdar och i våra företag, som strategin ska bli till lönsamhet och tillväxt.

Vad har vi då krävt i våra kontakter med riksdag och regering? Jo, två saker; Att Sveriges jordbruk och livsmedelsindustri behöver tydliga mätbara tillväxtmål! Och att de flesta förslag som lades i Konkurrenskraftsutredningen ska genomföras.

BILD (KRONÄRTSKOCKA + MJÖLKKOR, klicka fram)

När det gäller tillväxtmålet så är det ju så att det finns en stor potential för tillväxt. På sikt finns det ett utrymme att öka den svenska produktionen med minst 50 procent. Men då krävs rätt förutsättningar. En stor del av dessa ligger i att genomföra de flesta av Konkurrenskraftsutredningens förslag.

Sverige ska dock även fortsättningsvis ha höga mål kring miljö- och djursorg, det är inte tu tal om saken! Men, alla de krav och åtaganden som vi gör UTÖVER den gemensamma EU-nivån bör ligga på branschen att leverera. Sveriges bönder har visat att vi kan leva upp till konsumenternas högt ställda krav på en hållbar produktion. Låt oss få betalt för vårt arbete! Och, det här är viktigt, det är konsumenternas betalningsvilja som driver de svenska mervärdena, INTE LAGSTIFTNINGEN. På samma sätt som det är bondens dagliga skötsel och omvårdnad om sina djur som garanterar djurväl-färden – INTE LAGSTIFTNINGEN.

Dessutom måste vi få till en ordning i Sverige som innebär att livsmedelsproduktion värderas högre i förhållande till andra samhällsmål, t ex på miljöområdet. Som det är nu värderas ökad produktion lägre än ökad miljönytta i myndigheternas arbete.

Vad det handlar om är hur politiken kan hjälpa till att göra det lönsamt att sköta djur och miljö så bra som vi gör i Sverige. Grundfrågan i strategin måste vara hur vi ska kunna värna den svenska

modellen. OCH samtidigt göra den lönsam så att vi inte fortsätter att tappa marknadsandelar. Att låta nuvarande lagstiftning och villkor vara kvar orörda är inget vägval – och det är ingen strategi.

Och när vi ändå är inne på vad politiken kan göra för skillnad; en annan sak är den offentliga upphandlingen. Att stifta världens strängaste miljö- och djurskyddsregler med ena handen och upphandla mat till skolor, sjukhus och äldreomsorg utan samma krav med den andra handen – det är ingenting annat än dubbelmoral av grövsta sort! Och något som LRF har jobbat med att förändra. Och jag måste säga att vi i Sverige nu har haft en engagerad civilminister i Ardalan Shekarabi som verkligen lagt sig i vinn om att skapa en förändring. Och det har skett ett uppsving.

Samtidigt finns andra orosmoln. En högaktuell fråga, som rönt stor medial uppmärksamhet och där hela LRF jobbat tillsammans är den om löken. Och den har ju i allra högsta grad en direkt koppling till livsmedelsstrategin. Vi ska titta och lyssna på vad som sagts om denna fråga i media:

MEDIEKLIPP (Klicka fram)

Än är inte sista ordet sagt. Men vad det här visar är en helt orimlig myndighetsstyrning och vad som händer när politiker abdikerar från sitt ansvar.

Vi har höga, kanske för höga, förväntningar på livsmedelsstrategin. Faktum är att vi inte haft den här chansen att få fastställda mål och tydligare vilja med svensk livsmedelsproduktion på 25 år. Har vi väntat så länge kan vi vänta ett halvår! Vad det handlar om är att vi får ett acceptabelt resultat. Får inte regeringen med sig bönderna och livsmedelsindustrin blir det inte mycket till strategi.

FRÅN SVERIGE (BILD PÅ MÄRKET)

På LRFs riksförbundsstämma 1981, alltså för 31 år sedan, togs frågan upp för första gången i en motion från Jönköping. Och NU, bara för en månad sedan, fick vi vara med och förverkliga den! Så länge har vi alltså enträget jobbat med denna fråga, på olika sätt och med olika konstellationer. Är det någon här som var med då och kommer ihåg?

Den frivilliga ursprungsmärkningen, "FRÅN SVERIGE", som LRF tagit fram tillsammans med Livsmedelsföretagen och Svensk Dagligvaruhandel är ingenting annat än en seger för LRF. Även om det krävts tålamod och envishet. Även om det krävts att resten av världen kommer i fatt oss. Nu var helt enkelt tajmingen rätt.

Märket "Från Sverige" är strategiskt viktigt. Vi vet att vi har allt fler konsumenter på vår sida. Mätning efter mätning visar ett starkt och ökande stöd för att vilja köpa svenskt i butiken, och man vill lätt kunna hitta rätt produkter. Så sent som kom i förra veckan, visar att 84 procent har gott förtroende för Sveriges bönder. Därför är vi glada och stolta att tillsammans i hela livsmedelskedjan kunna presentera ett märke som vi står för, och som kan vara till hjälp för de konsumenteter som vill betala för svenska mervärden. Vi ser också det här som ett sätt att säkra svenska råvaror och utveckla svensk matproduktion i framtiden.

HUR GÅR DET? (BILD VINDKRAFTVERK OCH SKOG)

Det finns inte EN sanning om våra näringar. När man får frågan; hur går det egentligen för det gröna näringslivet? Vad ska man svara då? Bilden är ju mångfacetterad, har många nyanser, långt ifrån en

enkel svart-vit bild. Det är snarare en bild med både röda och svarta siffror. 50 nyanser av grönt. Utmaningarna i våra branscher skiljer sig en del men kretsar kring lönsamhet, investeringsvilja, ägarskifte och riskhantering.

Att det går bra för oss bönder är inte bara viktigt för oss själva. Vi är ju också en del av Sveriges näringsliv, av ekonomi och BNP. Dessutom kan vi vara en del av lösningen på svåra samhällsutmaningar. Och utmaningar, det saknas inte heller i samhället. Här tänker jag framför allt på två; integration av nyanlända och arbetet med att ställa om vårt samhälle i en hållbar riktning. I båda de här frågorna pågår ett ambitiöst arbete i LRF och här kan vi verkligen vara en nyckelspelare.

Vad ser vi då i våra branscher, hur går det egentligen? Jag skulle vilja säga att jag ser några tydliga trender.

Mer svenskt - men toppar och dalar i olika grenar

Fler och fler vill köpa mer och mer svenskt! Här spelar våra starka mervärden roll, tex låg antibiotikaanvändning, som ju i sig är ett resultat av god djursorg, men även sådant som öppna landskap och arbetstillfällen över hela landet. Det förstår fler och fler konsumenter, kockar, inköpare av offentlig mat och andra aktörer på marknaden. Samtidigt ser vi en diversifierad bild mellan olika branscher.

Å ena sidan går det bra för alla köttslag, med rekordhöga prisnivåer. På trädgårdssidan blommar inte bara blommorna och grödorna utan även affärerna, med en tydlig uppgång bara sedan förra året.

Å andra sidan känner vi alla av det iskalla stålbadet för mjölksektorn, som drabbats hårt och oförsonligt av en vikande efterfrågan samtidigt som tillgången på mjölk ökat. Nu står hoppet till en ökad efterfrågan från Asien även om en sådan kan dröja några år. Läget prövar alla duktiga mjölkföretagare till det yttersta. Tänka nytt, kapa kostnader och effektivisera är det man kan göra. Även om det många gånger inte ens det är tillräckligt.

På spannmålssidan har vi under senare tid haft ett överskott på världsmarknaden. Det har lett till prispress nu, men det kan snabbt ändras om skörden slår fel någonstans i världen.

Om man tittar på proteingrödor ser vi däremot stigande priser. Framför allt när det gäller soja är prisstegringar så kraftiga att alternativa proteingrödor börjar bli intressanta.

Skogen; export och investering på uppgång

2015 ökade både exportvärdet och investeringarna inom skogsindustrin. Totalt utgör de här investeringarna ungefär 20 % av de totala industriinvesteringarna årligen i Sverige. Skog är inte bara timmer, massa och energi. Det är en råvara som kan ersätta det som idag är fossilt. Men det kräver politiska förutsättningar och hämmas starkt av ett lågt oljepris.

MEDLEMMAR OCH TILLSAMMANSARBETET (BILD KVINNA MJÖLKGROP)

Jag tänkte att vi nu skulle vända blicken inåt en stund. Och titta på vårt LRF. Under 2015 har vi tappat 13% av våra medlemmar! Det är tufft och jag vet att många av oss här har fått möta de reaktioner som självklart kommer efter en avgiftsförändring och höjning, vilket var vad vi genomförde 2015. Att vi gjorde den här på många sätt smärtsamma men nödvändiga förändringen

har sin grund i den stämmodiskussion som fördes 2012, som resulterade i att styrelsen gav den operativa ledningen i uppdrag att säkra LRFs långsiktiga finansiering. Vi som leder LRF idag måste nämligen kunna garantera LRF som en oberoende och stark organisation även i framtiden.

Vi måste också garantera och bevisa är att det är värt varenda krona att vara medlem. Att det är skillnad på att vara medlem och att välja att stå utanför. De som är aktiva lantbruksföretagare men inte vill bidra till LRFs arbete med tex. vattendirektivet eller konkurrenskraftsfrågor, ja, de åker faktiskt snålskjuts. Med en utveckling där rätten att äga och bruka sin mark med frihet under ansvar ständigt naggas i kanten önskar jag att fler jord- och skogsägare ville engagera sig. Ta till exempel den höghastighetsbana som utreds just nu, för att binda ihop landets tre största städer, Stockholm, Göteborg och Malmö. Blir den av kommer den att påverka många av LRFs medlemmar och äganderätten verkligen prövas. Då kommer självklart LRF att finnas där, och arbeta med alltifrån att se till att marken på båda sidor järnvägen kan fortsätta brukas, till att hjälpa medlemmar att söka ersättningar för marken som tas i anspråk. Det är sann medlemsnytta om något!

Vi behöver helt enkelt vara en stark organisation med resurser att matcha myndighetsbyråkrater, köttfundamentalister och fossilkramare.

Alla vi här inne är viktiga delar av LRF – och LRF är större än så. LRFs framgång bygger på att vi har en gemensam vision, gemensamma mål och att vi tillsammans arbetar mot dem. Att vi alla gräver där vi står. Vi lever i en föränderlig tid.

Differentieringen ökar i såväl LRFs medlemskår som på marknaden. Att i en sådan utveckling hålla samman i ett LRF är en större utmaning, men också viktigare än kanske någonsin tidigare. Att just stärka de gröna näringarnas position i samhället har varit fundamentalt för utvecklingen av branschsamverkan inom LRF. Genom att agera tillsammans stärker vi det gröna näringslivet – och den enskilda medlemmens – position i samhället, vi ökar möjligheterna till påverkan och inflytande och vi underbygger arbetet med att nå vår gemensamma vision om tillväxt, lönsamhet och attraktionskraft.

LRF SOM FÖRETAGARORGANISATION (BILD SKOGSBRUKARE I ORANGE)

Vi är ju en medlems- och företagareorganisation. Och när det gäller det sistnämnda, hur ser vi på oss själva? Jag tror att vad vi skulle behöva är att ställa oss den frågan. Och involvera så många som möjligt. Redan idag finns tydliga bevis för att vi är en part i samhället att räkna med på det här området:

- Vi är en av tre organisationer som kommenterar höst- och vårbudget – och kommer med kommentarer till TT och de stora medierna. Det är vi, Svenskt Näringsliv och det är Företagarna. Det är där vi ska vara!
- LRF Konsults olika rapporter och analyser rapporteras och refereras flitigt i medierna. Jag tror till och med att deras rapporter om skogspriser är lika populära som de från mäklarsamfundet om prisutvecklingen på bostäder i Stockholms innerstad.
- Våra tidningar, till exempel Land Lantbruk och ATL, når stor spridning och refereras till i riksmidia. Både nyheterna de presenterar och vinklingarna de väljer.

Alla de här är tecken på trovärdighet. Och att vi är en viktig del av det svenska näringslivet.

Det här är bra. Men inget är så bra att det inte kan bli bättre. Vi kan till exempel fundera över hur vi ser på oss själva? Är vi företagare? Jag tror att det som blir bönder i dag, just idag, blir det för att de

vill det, som en aktiv, medveten och strategisk handling. Jag hör rådgivningsföretag som vittnar om bönder, företagare i det gröna näringslivet, som har högre krav, som ibland nästan kan mer än rådgivarna själva. Det är viktigt att svara upp mot det. Och här kan LRF göra mycket och verka för förbättrad rådgivning, forskning, utbildning och olika företagsformer.

Men som sagt, vi behöver ta oss en rejäl funderare på hur vi utvecklar vår organisation ännu mer i den här riktningen.

Förväntningar på stämman (OBS! INGEN NY BILD)

Jag har det största respekt för alla motionärer som har engagerat sig och fått sina motioner hit till Riksförbundsstämman. För att vi tillsammans ska kunna behandla dem seriöst behöver vi veta spelreglerna. Vi kommer senare att besluta om arbetsordning för stämman vad gäller talartid och hur och vem som kan begära ordet. Men det jag vill uppmana fullmäktige till är att inte använda tid till att föreslå tilläggsyrkanden när styrelse och stämman tydligt är överens. Stämman är inte heller rätt forum att besluta om resurstilldelning eller prioriteringar av resurser. I övrigt önskar jag att vi får konstruktiva diskussioner som för LRF framåt och ger oss alla inspiration och arbetslust.

Frågan om ett stämmouttalande brukar alltid bli föremål för diskussion. Jag skulle föreslå en annan väg i år; varför inte göra så att vi alla, var och en, gör varsitt eget uttalande? I sociala medier? Och använder oss av hashtaggen #lrfstämman. Temat för stämman är tillsammans. Det vore verkligen att manifestera hur stark röst vi får när går samman och gör gemensam sak! Min första tweet på twitter härifrån imorse var x. Och den kommer att följas av fler.

DEN NYA MILJÖRÖRELSEN (BILD PÅ HJÄRTA)

Jag har funderat på en sak. Jag skulle vilja att vi, bönder, företagare i det gröna näringslivet, såg på oss själva som den Nya Miljörörelsen. Är det någon som minns vad som hände när Moderaterna blev det "Nya"? Kommer ni ihåg? Jo, man kan väl sammanfatta det som att de snodde tolkningsföreträdet i traditionella arbetarklassfrågor mitt framför näsan på den socialdemokratiska motståndarsidan. Med begrepp som arbetslinje och utanförskap – resten är så att säga historia.

Det är DET jag tänker att vi ska göra! Med stolthet, rak rygg, självklarhet och pondus!

Så vad gör LRF till den nya Miljörörelsen egentligen? Jo, jag vill poängtera några saker:

Det har hänt någonting i samhället vad gäller synen på jorden och skogen tycker jag. LRFs konsekventa arbete med Livsmedelsstrategi, Skogsprogram, vattenfrågan och klimatarbetet är några exempel. Det vi gör är att visa vad vi kan. Vilka resurser vi sitter på. OCH vi har blivit mycket tydligare med en sak: att det faktiskt är genom att producera MER från jord och skog som vi löser en av vår tids absolut största utmaningar.

Dessutom har LRF satt fingret på att ingen utveckling är hållbar om inte människan är en del. Det kan skrivas hyllmetrar om hur vattnet ska bli renare eller fler arter bevaras. Men är inte människan, och i det här fallet bonden, markägaren, landsbygdsföretagaren, en del i arbetet, ja då har samhället misslyckats.

Det är också viktigt att förstå hur man på bästa sätt driver en utveckling. Det finns en nästan naiv tilltro till politiska styrmedel – som ett enkelt svar på de svåra frågorna. Det är ett sätt att se på saken som riskerar att lägga en våt filt över företagande, över en kreativ växtkraft som så väl behövs och som finns! Ett mer modernt sätt att tänka är frihet under ansvar och att man litar på företagarens

kompetens – det är ju bondens dagliga skötsel om sina djur som garanterar världens bästa djuromsorg, inte lagstiftningen! Det handlar om att ha en tilltro till människor, en tro på att vi alla ytterst vill göra någonting som inte bara är bra för oss själva – utan också för andra.

Därför undrar jag om det inte är dags att VI blir aktivisterna! Med företagande som vapen, entreprenörskap på barriaderna och kreativitet som ledord! Med inställningen att det är närproducerade svenska morötter av högsta kvalitet – inte piskor – som kommer att ta Sverige in i framtiden.

För en sak är säker. Det går inte enbart att bevara sig till en mer hållbar framtid!

Applåder!

Öppna stämman

Parentation